

Р. С. Шевчук,
аспірант, Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-0444-985X>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.21.251

СТРАТЕГІЯ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УКРАЇНІ В РЕАЛІЯХ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ ТА ІНТЕГРАЦІЇ У ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЦИФРОВИЙ ПРОСТІР

R. Shevchuk,
Postgraduate student, Ivan Franko National University of Lviv

STRATEGY FOR STRENGTHENING THE FINANCIAL POTENTIAL OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES DEVELOPMENT IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF SECURITY CHALLENGES AND INTEGRATION INTO THE EUROPEAN DIGITAL SPACE

У статті систематизовано підходи до розуміння сутності і ролі національної та фінансової безпеки, кібербезпеки і кіберзагроз згідно законодавства, а також враховуючи узагальнення візії українських вчених. Доведено необхідність у розробленні та імплементації збалансованих програм і стратегій підтримки потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій в Україні, які б доповнювала уже діючі ініціативи та інституційні рішення. Розвинуто науково-прикладні підходи до стратегування державної політики, зокрема обґрунтовано стратегію зміцнення фінансового потенціалу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні на основі структурно-логічної схеми її реалізації, визначеної її мети, цілей, принципів та етапів. Обґрунтовано у межах етапів реалізації відповідні завдання та основних виконавців, що у кінцевому підсумку повинно дати змогу зміцнити фінансовий потенціал ІКТ-сектору у реаліях інтеграції в європейський цифровий простір.

The article systematizes approaches to understanding the essence and role of national and financial security, cybersecurity, and cyber threats in accordance with legislation, as well as based on the summarized visions of Ukrainian scholars. The necessity of developing and implementing balanced programs and strategies to support the potential of information and communication technologies (ICT) in Ukraine, which would complement existing initiatives and institutional decisions, has been substantiated. Scientific and applied approaches to the strategizing of state policy have been developed, in particular, the strategy for strengthening the financial potential of ICT development in Ukraine has been substantiated based on a structural and logical implementation scheme, defined by its purpose, objectives, principles, and stages. Within the framework of the implementation stages, the corresponding tasks and key executors have been identified, which should ultimately contribute to strengthening the financial potential of the ICT sector in the context of integration into the European digital space.

Among the objectives of the strategy, the following have been identified: improvement of the legal and regulatory framework in the ICT sphere to attract investments and ensure business transparency; mobilization of financial resources; development of digital infrastructure across all regions of Ukraine, including frontline and de-occupied territories ("equalizing" capacities); development of effective ICT stimulation instruments (grants, tax incentives, venture financing); European integration and harmonization with EU ICT standards. The principles of implementing the strategy for strengthening the financial potential of ICT development in Ukraine (efficiency, transparency, inclusiveness, security, flexibility, diversification, monitoring, and harmonization) have been outlined. Its implementation is envisaged over five stages: Stage 1 (2026) — improvement of the regulatory framework; Stage 2 (2027) — launch of financial support instruments; Stage 3 (2028) — development of digital infrastructure; Stage 4 (2029) — monitoring and management of financial resources; Stage 5 (2030–2032) — European and digital integration. The generalization of priorities confirms the need to substantiate a comprehensive approach to strengthening the financial potential of ICT development in Ukraine, which combines public investments, modernization of regulatory mechanisms based on a balanced system of support instruments, and the distribution of responsibilities among various institutions.

Ключові слова: фінансовий потенціал, фінансова безпека, національна безпека, інформаційно-комунікаційні технології, стратегія, розвиток ІКТ, цифровізація, європейський цифровий простір, джерела фінансування, кіберзагроза, кібербезпека.

Key words: financial potential, financial security, national security, information and communication technologies, strategy, ICT development, digitalization, European digital space, sources of financing, cyber threat, cybersecurity.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах цифрової трансформації фінансовий потенціал розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) є не лише рушієм підвищення ефективності національної економіки, а й важливим чинником її стійкості до зовнішніх і внутрішніх викликів. Системна підтримка інвестицій у цифрову інфраструктуру, інноваційні стартапи, кібербезпеку та цифрову освіту стає основою побудови сучасного фінансового середовища, здатного забезпечити адаптацію України до викликів глобальної цифрової економіки. Однак повномасштабна війна та зростання безпекових ризиків зумовлюють необхідність формування нових підходів до фінансування й управління розвитком ІКТ, орієнтованих на підвищення фінансової стійкості галузі та захист її критичної інфраструктури.

У контексті інтеграції України до європейського цифрового простору особливого значення набуває стратегічне зміцнення фінансового потенціалу сектору ІКТ відповідно до кращих практик у ЄС. Це передбачає не лише залучення зовнішніх джерел фінансування та інституційної підтримки, але й розвиток внутрішніх механізмів фінансового стимулювання цифрових інновацій. Синергія національних і європейських ініціатив у сфері цифровізації має забезпечити сталий розвиток ІКТ, підвищення рівня кібербезпеки, розбудову електронного врядування та сприяння інноваційному підприємству. Таким чином, дослідження стратегічних засад зміцнення фінансового потенціалу розвитку ІКТ є актуальним і необхідним для формування ефективної моделі економічного зростання України в умовах безпекових викликів та європейської інтеграції.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Різні аспекти безпекових проблем, стратегічних орієнтирів зміцнення фінансового потенціалу різних галузей національної економіки, науково-прикладні засади стимулювання інтеграції у ЄС досліджувалися українськими та іноземними фахівцями. Систематизуючи різні наукові візії, зокрема акцентуємо, що як захищеність життєво важливих інтересів особистості, суспільства й держави від внутрішніх і зовнішніх загроз із метою забезпечення сталого розвитку країни вивчає загалом національну безпеку О. Глазов [1]. Водночас В. Ліпкан розглядає це поняття як сукупність офіційно прийнятих державою поглядів і стратегії забезпечення безпеки у політичній, економічній, соціальній, військовій, техногенній, екологічній, інформаційній сферах з урахуванням ресурсів і можливостей держави [5]. Уже у вужчому контексті К. Горячева визначає фінансову безпеку підприємства як такий його фінансовий стан, що характеризується перш за все збалансованістю та високою якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, які застосовуються на підприємстві [2]. Приділяє окрему увагу поняттю фінансова безпека підприємства також Т. Чмир, який досліджував її як механізм, що забезпечує ефективність і стабільність фінансової системи підприємства шляхом раціонального використання фінансових ресурсів і застосування захисних фінансових інструментів у разі виникнення загроз як із зовнішнього, так і з внутрішнього середовища [9]. Зауважимо також, що проблеми прогресу цифрових технологій, у тім числі на основі ІКТ, вивчали Л. Ткачик, О. Іршак, В. Синенко, М. Рубаха [8]. Своєю чергою на без-

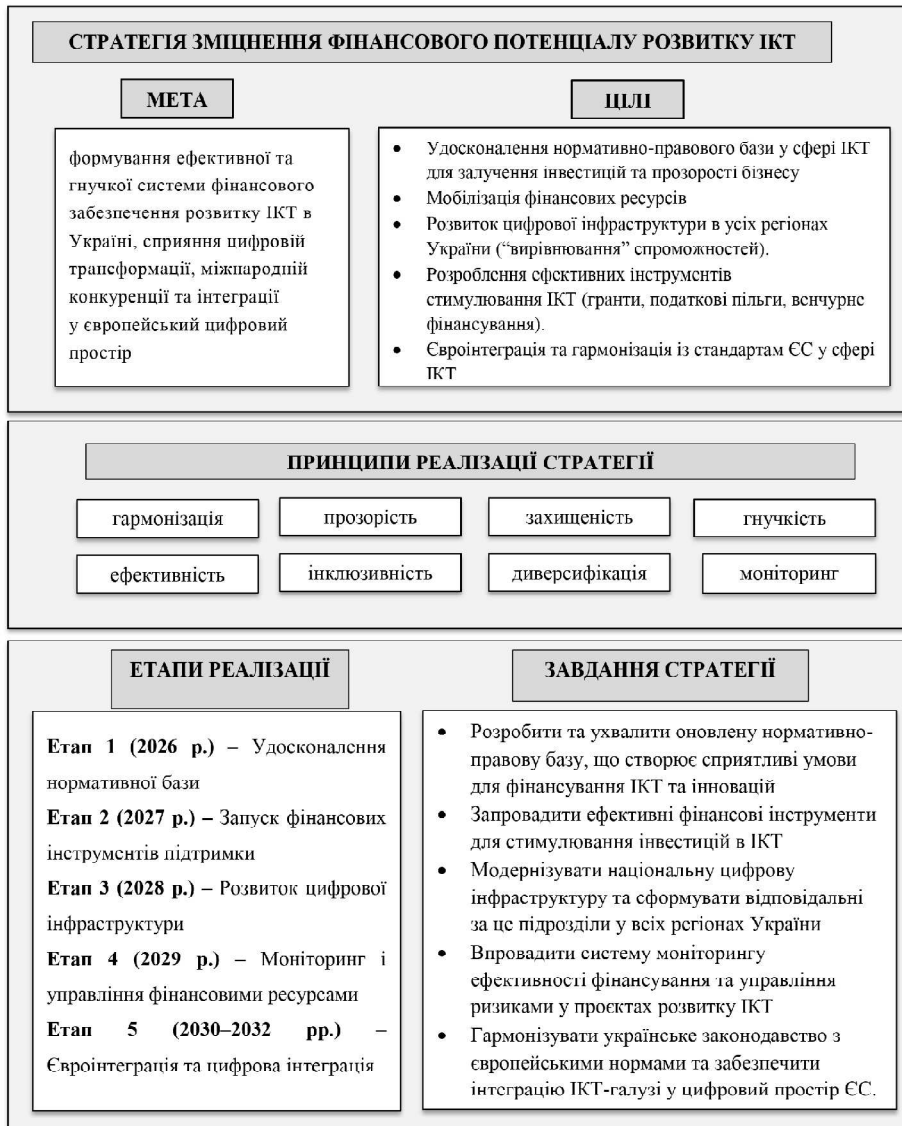

Рис. 1. Структурно-логічна схема реалізації стратегії зміцнення фінансового потенціалу розвитку ІКТ в Україні на період 2026–2032 рр.

Джерело: авторська пропозиція.

пекових аспектах у реаліях прогресу ІКТ та цифрової економіки зосереджували увагу у низці праць учені Н. Демчишак та Р. Юрків [3; 4]. Не заперечуючи здобутки згаданих фахівців, безпрецедентність сучасних викликів перед Україною та власне ІКТ-сектором формує передумови для конкретизації наукових пошуків у цьому напрямі в частині стратегування конкретних орієнтирів його розвитку.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є обґрунтування основ стратегії зміцнення фінансового потенціалу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні в реаліях безпекових викликів та інтеграції у європейський цифровий простір.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Враховуючи уже узагальнені підходи до тлумачення національної та фінансової безпеки, акцентуємо ува-

гу також на окремих дефініціях у вітчизняній нормативно-правовій базі. Так, згідно зі статтею 1 Закону України "Про національну безпеку України" [6], остання розглядається як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. У контексті підвищення рівня фінансової безпеки та оптимізації управління ризиками використання ІКТ важливо враховувати не лише технічні та організаційні заходи, а й правове регулювання, яке визначає основні поняття, стандарти та вимоги у цій сфері. В Україні діють низка законів, що регламентують питання кібербезпеки та управління кіберзагрозами, зокрема згідно із Законом України "Про основні засади забезпечення кібербезпеки України":

— кібербезпека — це захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі;

— кіберзагроза — це наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпе-

ку життєво важливим національним інтересам України у кіберпросторі, справляють негативний вплив на стан кібербезпеки держави, кібербезпеку та кіберзахист її об'єктів [7].

Враховуючи безпекові виклики, представимо стратегію зміцнення фінансового потенціалу розвитку ІКТ в Україні (на основі структурно-логічної схеми її реалізації, рис. 1), визначивши її мету, цілі, принципи реалізації та етапи протягом 2026—2032 рр. і завдання, які рекомендовано виконати на відповідному етапі. Так, мета полягає у формуванні ефективної, гнучкої та стійкої системи фінансового забезпечення розвитку ІКТ. Стратегія спрямована на підтримку цифрової трансформації, посилення конкурентоспроможності ІКТ-сектору на міжнародному рівні, а також інтеграцію України у європейський цифровий простір. Цілі відображають пріоритети державної політики щодо зміцнення фінансового потенціалу ІКТ, а саме:

— удосконалення нормативно-правової бази, що є необхідним для залучення інвестицій та розвитку бізнес-середовища в ІКТ;

— мобілізація фінансових ресурсів (із диверсифікованих джерел), що створюватиме фінансову основу для реалізації інноваційних проєктів;

— розвиток цифрової інфраструктури у всіх регіонах України ("вирівнювання" спроможностей), що забезпечуватиме рівний доступ до сучасних ІКТ-послуг, сприятиме зменшенню регіональних диспропорцій, стимулюватиме поствоєнну адаптацію прифронтових і деокупованих регіонів;

— розроблення ефективних інструментів стимулювання (гранти, податкові пільги, венчурне фінансування) для підтримки інноваційної діяльності, комерціалізації розробок, формування сприятливого інвестиційного середовища;

— євроінтеграція та гармонізація нормативної бази зі стандартами ЄС, що створюватиме фундамент для інтеграції українського ІКТ-сектору у цифровий простір ЄС, відкриваючи доступ до нових ринків і технологічних платформ.

Принципами реалізації стратегії виділяємо диверсифікацію, прозорість, гнучкість, інклюзивність, інтеграцію, захищеність, ефективність та контроль, сутність та необхідність додержання яких обумовлена наступною їх специфікою:

— диверсифікація джерел фінансування забезпечує стабільність ресурсів за рахунок залучення альтернативних фінансових інструментів та інвесторів, що мінімізує ризики залежності від одного джерела;

— прозорість та підзвітність передбачають відкритість та контроль використання державних ресурсів, що підвищує довіру суспільства та ефективність фінансування у разі використання різних інструментів державного фінансування і підтримки;

— гнучкість підходів та інструментів передбачає адаптацію фінансової політики відповідно до змін технологій та ринкових умов для підтримки інновацій;

— інклюзивність залучення держави, регіонів, бізнесу забезпечує спільну відповідальність та координацію дій між усіма зацікавленими сторонами для максимального результату й синергії;

— гармонізація з європейськими стандартами гарантує узгодження національних норм із міжнародними, спрощує доступ до світових ринків і сприяє конкурентоздатності ІКТ-сектору;

— захищеність інвестицій та інноваційних проєктів передбачає створення правових механізмів для гарантії безпеки інвестицій та підтримки інноваційного середовища, що є необхідною передумовою для зміцнення фінансового потенціалу у кінцевому підсумку;

— ефективність витрат, орієнтація на конкретний результат спрямована на раціональне використання ресурсів із чітким фокусом на досягнення визначених цілей, зокрема у разі, якщо йдеться про бюджетні кошти;

— моніторинг виконання забезпечить безперервний контроль і оцінку задекларованих параметрів реалізації стратегії для коригування дій і підвищення ефективності.

Щодо етапів стратегії, розглянемо конкретний перелік заходів на рівні держави, регіонів, підприємств в межах кожного етапу протягом 2026—2032 рр. з акцентом на основних відповідальних виконавцях з орієнтацією на реалізацію законодавчих ініціатив, їх практичною імплементацією міністерствами і відомствами, а також органами державної влади та управління у регіонах.

Етап 1 (2026 р.) — удосконалення нормативної бази. У межах цього етапу передбачається вдосконалення правових і регуляторних умов, що забезпечать системну підтримку розвитку ІКТ, зокрема як безпосередньо зміцнення його фінансового потенціалу, так і загальноінституційну в частині заповнення "прогалін". Повинна бути започаткована або продовжена робота над розробкою нових законопроектів, удосконалення стандартів та ведення реєстрів ІКТ, а також розширення імплементації податкових стимулів за прикладом успішної практики режиму Дія.City, потенційного впровадження режиму Science City для оптимізації співпраці в системі освіта-наука-бізнес, комерціалізації результатів досліджень через наукові парки тощо, що в тім числі має відношення до зміцнення потенціалу ІКТ-сектору. На регіональному рівні важливо привести місцеві стратегії і програми у відповідність із загальнодержавною політикою, а підприємствам у сфері ІКТ буде необхідно адаптуватися до потенційно нових вимог. Комплексний підхід дозволить сформувати сприятливе середовище для інновацій та інвестицій як для уже тривалий час працюючих й успішних ІТ-компаній, так і для стартапів, оскільки первинне формування фінансового потенціалу критично важливе для їхнього прогресу.

Щодо основних виконавців на даному етапі, то виділяємо таких: Верховна Рада України, Міністерство цифрової трансформації України (Мінцифри), Міністерство фінансів (Мінфін), Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства (Мінекономіки), ОДА. Мінцифри, не зважаючи на нетривалий період роботи, має необхідну експертизу у цифровій політиці і формуванні відповідних стандартів, координує розробку законів, орієнтується на стимулювання прогресу ІКТ-сектору, водночас курує діяльність Українського фонду стартапів, що впливає на підтримку стартапів. Мінфін на працює податкові стимули, забезпечує фінансовий контроль, а Мінекономіки при цьому інтегрує економічні пріоритети у нормативну базу у координації із іншими відомствами. Очікується, що ОДА адаптуватимуть сформовану на загальнодержавному рівні політику у регіонах, зокрема схвалені ВРУ законодавчі акти та розпорядження КМУ.

У підсумку очікується, що на даному етапі реалізації стратегії буде розроблено та ухвалено оновлену нормативно-правову базу, що створить сприятливі умови для фінансування ІКТ та інновацій у ньому.

Етап 2 (2027 р.) — запуск фінансових інструментів підтримки. Другий етап передбачає запуск і масштабування фінансових механізмів для підтримки ІКТ, зокрема зазначених вище режимів. Держава через грантові програми, податкові пільги та створення держфондів (у тім числі за зразком Українського фонду стартапів) забезпечує ресурсну базу для розвитку цифрової економіки за рахунок прогресу ІКТ. У регіонах, очікується, формування і запуск інструментів підтримки стартапів, наприклад через програми стимулювання із обласного бюджету тощо, сприяючи децентралізації фінансування (такий успішний досвід є у Львівської ОДА протягом декількох років). Очікується, що на цьому етапі підприємства активно залучатимуться до таких програм, що стимулюватиме зміцнення їхнього фінансового потенціалу за рахунок дивер-

сифікації джерел фінансування, в тім числа за рахунок грантових інструментів.

Виконавцями на цьому етапі є: Міністерство цифрової трансформації України, Міністерство фінансів, ОДА, територіальні громади. Мінфін формує і адмініструє державні гранти, пільги, діяльність потенційно нових фондів для підтримки стартап-підприємництва. Мінцифри координує ініціативи у межах взаємодії держави, бізнесу й регіонів, стимулюючи інновації, зокрема власне в ІКТ-секторі. ОДА застосовує у рамках бюджетних та інших можливостей, власні інструменти підтримки, наприклад грантові чи співфінансування. Територіальні громади організують місцеві ініціативи, залучаючи бізнес і представників громади, при цьому безумовно цей внесок може бути вагомим для головним чином фінансово спроможних міських громад (наприклад Львівська, де функціонує ІТ-кластер). Таке розмежування повноважень водночас може забезпечити певну децентралізацію у підтримці.

У підсумку очікується, що на даному етапі реалізації стратегії буде запроваджено ефективні фінансові інструменти для стимулювання інвестицій в ІКТ.

Етап 3 (2028 р.) — розвиток цифрової інфраструктури. Даний етап передбачає подальшу модернізацію національної цифрової інфраструктури, що є передумовою для розвитку багатьох інших сфер суспільного життя за рахунок розширення імплементації цифрових рішень у все більшій кількості різних економічних активностей. Передбачається, що держава ініціює масштабні національні проєкти цифровізації та подальший прогрес електронного урядування. Регіональні органи влади сприяють розвитку інноваційних центрів, зокрема технопарків, наукових парків й інших елементів інноваційної інфраструктури, впроваджують цифрові платформи, що підвищать якість і доступність послуг. Водночас для бізнесу актуальним є підключення до різних сервісів і розширення власної ІТ-інфраструктури, що сприятиме їхній конкурентоспроможності і максимально ефективному використанню можливостей, які створюватиме держава на загальнонаціональному рівні, а конкретні ОДА чи територіальні громади — "на місцях". Потребує продовження практика формування підрозділів з управління цифровим розвитком й інфраструктурою у структурі ОДА (зокрема за прикладом успіху роботи управління з питань цифрового розвитку Львівської ОДА).

Виконавцями на цьому етапі є: Міністерство цифрової трансформації України, відповідні управління чи інші структури підрозділи ОДА. Мінцифра визначає пріоритети цифровізації, серед його завдань — сприяння розвитку потенціалу ІКТ-сектору зокрема, відповідно міністерство є основним виконавцем на даному етапу, оскільки акумулює максимум необхідних повноважень. ОДА відповідальні за регіональну адаптацію і сприяють локальним проєктам, спрямованим на цифрову трансформацію регіону, опосередковано і територіальних громад. Такий комплексний підхід забезпечуватиме масштабування і водночас локалізацію інфраструктури. Успішні приклади цифровізації у Львівській області в останні роки можуть бути використані як кейс розвитку цифрової інфраструктури у інших регіонах.

У підсумку очікується, що на даному етапі реалізації стратегії відбуватиметься модернізація національної

цифрової інфраструктури та будуть остаточно сформовані відповідальні за це підрозділи у всіх регіонах України.

Етап 4 (2029 р.) — моніторинг і управління фінансовими ресурсами. На цьому етапі акцент робиться на формуванні системи оцінки ефективності фінансування та управління проєктами. Держава впроваджує комплексні інструменти моніторингу ефективності інвестицій в ІКТ та цифрову інфраструктуру. Регіони посилюють кадровий потенціал, зокрема новостворених відповідальних підрозділів обласних адміністрацій, і стимулюють публічно-приватне партнерство. Водночас усі залучені суб'єкти і підрозділи підзвітні у використанні ресурсів, передбачається внутрішній аудит, що дозволяє оптимізувати управління спрямованими фінансовими ресурсами та підвищити прозорість і результативність державної підтримки зокрема ІКТ-сектору.

Виконавцями на цьому етапі є: Мінфін, Міністерство цифрової трансформації України, ОДА. Мінфін впроваджує оцінку ефективності фінансування, відповідає за аудит і звітність в частині контролю витрачання бюджетних коштів, які, скажімо, будуть спрямовані на розвиток цифрової інфраструктури. Мінцифри здійснює моніторинг реалізації стратегічних завдань, забезпечує міжвідомчу координацію, зокрема в тісній співпраці із відповідальними за цифровізацію підрозділами ОДА у всіх регіонах. ОДА при цьому також підвищує кваліфікацію працівників таких підрозділів, стежать за ефективністю системи контролю за ресурсами, що витрачаються на зміцнення фінансового потенціалу розвитку ІКТ і цифрової інфраструктури (у більш загальному контексті) у власному регіоні. Окремі складнощі й ризики реалізації таких завдань, як і завдань попередніх етапів, є для прифронтових регіонів, де складно моніторити ситуацію, а існуючі ризики і кіберзагрози як правило суттєво вищі, ніж в інших регіонах.

У підсумку очікується, що на даному етапі реалізації стратегії буде впроваджено систему моніторингу ефективності фінансування та управління ризиками у проєктах розвитку ІКТ, при цьому збалансовано у всіх регіонах, не зважаючи на існуючі загрози й виклики війни.

Етап 5 (2030—2032 рр.) — євроінтеграція та гармонізація із стандартам ЄС у сфері ІКТ. Фінальний етап передбачає поглиблену гармонізацію національного законодавства з нормами Європейського Союзу і активну участь у європейських цифрових ініціативах. Важливими є підготовка кадрового потенціалу, впровадження євростандартів у сертифікації продуктів та послуг, а також підтримка виходу вітчизняних ІКТ-компаній на європейські ринки саме за рахунок уже сформованого фінансового потенціалу та використання дієвих інструментів підтримки і модернізованої цифрової інфраструктури (як результату запланованого успішного досягнення завдань попередніх етапів стратегії). Така інтеграція забезпечить модернізацію галузі ІКТ і підвищить конкурентні переваги України у глобальному цифровому просторі. При цьому станом на 2030-2032 рр. можливе значне наближення до повноцінного членства у ЄС за позитивними сценаріями і прогнозами.

Основними виконавцями є: Мінцифри, Мінекономіки, Міністерство закордонних справ України (опосередковано), ОДА. Мінцифри координуватиме гармонізацію

з нормами ЄС, займатиметься стандартизацією і сертифікацією. Мінекономіка координуватиме напрями стимулювання виходу на європейські ринки за опосередкованої підтримки МЗС у міжнародній співпраці і участі у різних проєктах. При цьому ОДА повинні продовжувати готувати кадровий потенціал та підтримувати локальні ініціативи інтеграції, розвиваючи цифрову інфраструктуру "на місцях", що формуватиме підґрунтя для подальшого зміцнення фінансового потенціалу ІКТ-сектору у тім числі та його конкурентоспроможності, а також водночас ширших здобутків для цифровізації української економіки та суспільства, інтегрованого у європейський цифровий простір. У підсумку очікується, що на даному етапі реалізації стратегії вдасться гармонізувати українське законодавство з європейськими нормами та забезпечити інтеграцію ІКТ-галузі у цифровий простір ЄС.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Загалом актуальність запропонованої стратегії зумовлена стрімким розвитком цифрових технологій у світі, викликами глобалізації та необхідністю підвищення конкурентоспроможності України. Адже зміцнення фінансового потенціалу ІКТ є критичним фактором для забезпечення цифрової трансформації країни та адаптації до стандартів і вимог європейських партнерів, особливо якщо враховувати позитивні сценарії щодо швидкого завершення війни.

Узагальнення пріоритетів підтверджує потребу в обґрунтуванні комплексного підходу до зміцнення фінансового потенціалу розвитку ІКТ в Україні, що поєднує державні інвестиції, модернізацію нормативно-правового регулювання на основі збалансованої системи інструментів підтримки й розподілу відповідальності між різними інституціями (що формує водночас перспективи для деталізації та продовження науково-прикладних досліджень), розвиток людських ресурсів і міжнародну інтеграцію, що відповідає безпековим викликам і можливостям європейського цифрового простору.

Література:

1. Глазов О.В. Національна безпека: сутність, ознаки, концепція та геополітичні чинники. Політологія. Наукові праці. 2011. Вип. 143, Т. 155. С. 42—46.
2. Горячева К.С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. Економіст. 2003. № 8. С. 65—67.
3. Демчишак Н., Юрків Р., Демид В. Іноземний досвід стимулювання розвитку інноваційного підприємства: імплементація в умовах цифровізації економіки України та зміцнення національної безпеки. Агросвіт. 2023. № 17. С. 30—38. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.17.30>
4. Демчишак Н., Юрків Р., Макух З. Оцінка інноваційної активності підприємств в Україні: ризики та орієнтири для післявоєнного відновлення і зміцнення національної безпеки Ефективна економіка. 2023. № 8. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.8.6>
5. Ліпкан В.А., Ліпкан О.С., Яковенко О.О. Національна і міжнародна безпека в визначеннях та поняттях. Київ: 2006. 256 с.

6. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

7. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>

8. Ткачик Л., Іршак О., Синенко В., Демчишак Н., Рубаха М. Оцінка розвитку мобільного банкінгу в контексті цифрової трансформації банківського бізнесу в Україні. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2025. № 4 (63). С. 25—45. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.63.2025.4760>

9. Чмир Т. С. Фінансова безпека як пріоритетний складник економічної безпеки підприємства. Економіка і суспільство. 2018. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-59>

References:

1. Hlazon, O.V. (2011), "National security: essence, features, concept and geopolitical factors", *Politologiya. Naukovi pratsi*, vol. 143, pp. 42—46.
2. Horiacheva, K.S. (2003), "Financial security of the enterprise: essence and place in the system of economic security", *Ekonomist*, vol. 8, pp. 65-67.
3. Demchyshak, N., Yurkiv, R. and Demyd, V. (2023), "Foreign experience of stimulating the development of innovative entrepreneurship: implementation in the conditions of digitalization of the Ukrainian economy and strengthening national security", *Agrosvit*, vol. 17, pp. 30—38. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.17.30>.
4. Demchyshak, N., Yurkiv, R. and Makukh, Z. (2023), "Assessment of the innovation activity of enterprises in Ukraine: risks and guidelines for post-war recovery and strengthening national security", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 8. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.-2023.8.6>.
5. Lipkan, V.A., Lipkan, O.S. and Yakovenko, O.O. (2006), *Natsional'na i mizhnarodna bezpeka v vyznachenniakh ta poniattiakh* [National and international security in definitions and concepts], Kyiv, Ukraine.
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), *The Law of Ukraine "On National Security of Ukraine"*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (Accessed 11 October 2025).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), *The Law of Ukraine "On the basic principles of ensuring the cybersecurity of Ukraine"*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> (Accessed 14 October 2025).
8. Tkachyk, L., Irshak, O., Synenko, V., Demchyshak, N. and Rubakha, M. (2025), "Assessment of mobile banking development in the context of digital transformation of banking business in Ukraine", *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii i praktyky*, vol. 4 (63), pp. 25—45. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.4.63.2025.4760>.
9. Chmyr, T.S. (2018), "Financial security as a priority component of the enterprise's economic security", *Ekonomika i suspilstvo*, [Online]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-59>.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2025 р.